



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΕΩΤ.Ε.Ε.
ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ, ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ & ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΩΝ

BENIZEΛΟΥ 64, 546 31 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ.: 2310 278817-8, FAX: 2310 236308
Δ/ΝΣΗ E-mail: pub_relations@geotee.gr

Θεσσαλονίκη, 12 Δεκεμβρίου 2025

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

Ο Πρωτογενής Τομέας σε κρίση: Προβλήματα και προτάσεις για την επίλυσή τους

Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, ως θεσμοθετημένος τεχνικός σύμβουλος της Πολιτείας για τον πρωτογενή τομέα, κρίνει αναγκαίο να εκφράσει δημόσια την έντονη ανησυχία του για τη δυσχερή κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει ο αγροτικός κόσμος της χώρας. Τα προβλήματα που καταγράφονται σήμερα δεν είναι συγκυριακά, καθώς αποτελούν συνδυασμό χρόνιων στρεβλώσεων και νέων πιέσεων (οικονομικών, κλιματικών και θεσμικών) που απειλούν τη συνέχεια της παραγωγής, τη διατροφική επάρκεια αλλά και τη συνοχή της υπαίθρου.

1. Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αγρότες

1.1. Εκτίναξη του κόστους παραγωγής

Το κόστος ενέργειας (ηλεκτρικό ρεύμα, καύσιμα), λιπασμάτων, ζωοτροφών, φυτοπροστατευτικών και αγροεφοδίων έχει αυξηθεί σε επίπεδα που καθιστούν πολλές εκμεταλλεύσεις μη βιώσιμες. Η σχέση κόστους-τιμής παραγωγού παραμένει αρνητική, με αποτέλεσμα να υπονομεύεται ο παραγωγικός κύκλος.

1.2. Χαμηλές και ασταθείς τιμές παραγωγού – ελλιπής διαφάνεια και ελλειπείς έλεγχοι στην αγορά

Σε πλήθος αγροτικών προϊόντων παρατηρείται έντονη ασυμμετρία μεταξύ του κόστους παραγωγής και των τιμών που τελικά λαμβάνει ο παραγωγός. Επιπρόσθετα, η απόκλιση ανάμεσα στην τιμή παραγωγού και την τελική τιμή καταναλωτή παραμένει μεγάλη, γεγονός που καταδεικνύει δυσλειτουργίες στην εφοδιαστική αλυσίδα και στρεβλώσεις στη διαμόρφωση των τιμών. Οι παραγωγοί βρίσκονται αντιμέτωποι με μονομερή επιβολή όρων από ισχυρότερους παράγοντες της αγοράς, καθυστερημένες ή αβέβαιες πληρωμές και αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, όπως πιέσεις για τιμές κάτω του κόστους, "ανοιχτές τιμές" χωρίς σαφές προσυμφωνημένο πλαίσιο και μετακύλιση κινδύνων αποκλειστικά στον παραγωγό. Παράλληλα, σοβαρό πλήγμα δημιουργούν οι παράνομες ελληνοποιήσεις και οι εισαγωγές χωρίς επαρκή σήμανση, που συμπιέζουν τεχνητά τις τιμές των εγχώριων προϊόντων, αποδυναμώνουν την αξιοπιστία της αγοράς και θίγουν τον υγιή ανταγωνισμό. Το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. υπογραμμίζει ότι χωρίς διαφανείς και λειτουργικούς κανόνες αγοράς οι οποίοι εποπτεύονται και ελέγχονται αποτελεσματικά, η ελληνική γεωργία δεν μπορεί να επιβιώσει. Απαιτείται ενίσχυση συλλογικών σχημάτων (Ομάδες Παραγωγών, Συνεταιρισμοί) ώστε να ανακτηθεί η διαπραγματευτική

δύναμη των παραγωγών, καθώς και πραγματική εφαρμογή θεσμικών πλαισίων που προλαμβάνουν ή τιμωρούν τις αθέμιτες πρακτικές. Η διαφάνεια στον σχηματισμό των τιμών αποτελεί κρίσιμο όρο βιωσιμότητας του πρωτογενούς τομέα και της προστασίας του καταναλωτή.

1.3. Επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης και αυξημένος παραγωγικός κίνδυνος

Η κλιματική κρίση έχει πλέον μετατραπεί σε καθημερινό και δομικό παράγοντα αποσταθεροποίησης της αγροτικής παραγωγής. Οι αγρότες και κτηνοτρόφοι βιώνουν διαρκώς αυξανόμενη συχνότητα και ένταση ακραίων φαινομένων —παρατεταμένες περιόδους ξηρασίας, καύσωνες, δασικές-αγροτικές πυρκαγιές, αιφνίδιοι παγετοί, έντονες χαλαζοπτώσεις, πλημμυρικά επεισόδια και ανεμοθύελλες— που οδηγούν σε άμεσες και συχνά ολικές απώλειες παραγωγής. Οι επιπτώσεις επηρεάζουν την ποιότητα και την εμπορικότητα των προϊόντων, τη βιολογική λειτουργία των καλλιεργειών (ανθοφορία, καρπόδεση, ωρίμανση), καθώς και την εμφάνιση και εξάπλωση εχθρών και ασθενειών. Παράλληλα, πλήττεται η βοσκοϊκανότητα και η διαθεσιμότητα ζωοτροφών, επιβαρύνοντας ιδίως την κτηνοτροφία. Το αποτέλεσμα είναι η συνολική αύξηση του παραγωγικού κινδύνου, κάτι που καθιστά αβέβαιη την οικονομική συνέχεια και βιωσιμότητα των εκμεταλλεύσεων. Το σημερινό σύστημα ασφαλίσεων και αποζημιώσεων δεν ανταποκρίνεται στον νέο βαθμό κινδύνου: οι διαδικασίες είναι χρονοβόρες, οι αποζημιώσεις καθυστερούν ή δεν καλύπτουν την πραγματική απώλεια εισοδήματος και απουσιάζει η επαρκής και αναγκαία προληπτική διάσταση. Το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. επισημαίνει ότι η προσαρμογή της ελληνικής γεωργίας απαιτεί κεντρικό σχεδιασμό και επενδύσεις σε ανθεκτικές ποικιλίες και φυλές, προστατευτικές υποδομές (αντιχαλαζικά, αντιπαγετικά, αντιπλημμυρικά), ψηφιακά εργαλεία έγκαιρης προειδοποίησης και καθολική πρόσβαση σε γεωτεχνικές συμβουλές πεδίου. Χωρίς οργανωμένη μετάβαση σε πιο ανθεκτικά παραγωγικά συστήματα, ο πρωτογενής τομέας θα συνεχίσει να υφίσταται απώλειες που μεταφράζονται σε μείωση εισοδήματος, εγκατάλειψη εκμεταλλεύσεων και υποβάθμιση της αγροτικής οικονομίας, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο την επισιτιστική ασφάλεια της χώρας.

1.4. Οξυμένη κρίση στην κτηνοτροφία (κόστος ζωοτροφών, ενέργειας και συρρίκνωση κοπαδιών)

Η κτηνοτροφία αποτελεί σήμερα τον πλέον ευάλωτο κλάδο του πρωτογενούς τομέα, με σαφείς ενδείξεις συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης. Η εκρηκτική αύξηση του κόστους ζωοτροφών, σε συνδυασμό με το υψηλό ενεργειακό κόστος (άρμεγμα, ψύξη γάλακτος, μεταφορές), έχει οδηγήσει σε οικονομική ασφυξία χιλιάδες αιγοπροβατοτρόφους, βοοτρόφους και χοιροτρόφους. Παράλληλα, οι τιμές παραγωγού σε γάλα και κρέας συχνά δεν καλύπτουν το πραγματικό κόστος, η έλλειψη ρευστότητας επηρεάζει άμεσα τη λειτουργία των μονάδων και οι επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης (ξηρασία, μείωση βοσκοϊκανότητας, έλλειψη νερού) αυξάνουν τον κίνδυνο εγκατάλειψης. Προσθέτοντας στα παραπάνω και τις απώλειες ζωικού κεφαλαίου από τις τελευταίες επιζωotίες, έχουμε οδηγηθεί σε δραματική μείωση κοπαδιών, εγκατάλειψη μονάδων και απώλεια εγχώριας παραγωγής ζωικών προϊόντων, θέτοντας σε άμεσο κίνδυνο την αυτάρκεια της χώρας και την επιβίωση της ορεινής και μειονεκτικής υπαίθρου. Αντί η χώρα να θωρακίζεται έναντι της κλιματικής αλλαγής και να αυξάνει την ανθεκτικότητα της κτηνοτροφίας, αποψιλώνει έτι περαιτέρω τις εθνικές υποδομές που υπήρχαν και υποβαθμίστηκαν από την υποχρηματοδότηση των μνημονίων και την έλλειψη ουσιαστικού στρατηγικού σχεδίου για την κτηνοτροφία στη χώρα, την οποία εκμεταλλεύτηκαν ιδιωτικά συμφέροντα και οδήγησαν την κτηνοτροφία σε μεγαλύτερη ευαλωτότητα. Οι εθνικές αυτές υποδομές είναι τα Κέντρα Γενετικής Βελτίωσης, τα Κτηνιατρικά Ινστιτούτα που διέθεταν

μονάδες παραγωγής εμβολίων και αυτεμβολίων, τα Κτηνιατρικά Εργαστήρια του ΥΠ.Α.Α.Τ., οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες στην Περιφέρεια και συγκεκριμένα τα Αγροτικά Κτηνιατρεία που συνέβαλαν αποτελεσματικά στην έγκαιρη διάγνωση και στην αποτελεσματική καταπολέμηση των επιζωοτίων και εν γένει στην υγεία του ζωικού κεφαλαίου.

1.5. Ανεπάρκεια υδάτινων πόρων και προβλήματα άρδευσης

Οι αρδευτικές υποδομές σε πολλές περιοχές είναι πεπαλαιωμένες, με μεγάλες απώλειες νερού και υψηλό ενεργειακό κόστος. Η έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδιασμού διαχείρισης υδάτων δημιουργεί αβεβαιότητα, ιδίως για υδροβόρες αλλά στρατηγικές καλλιέργειες.

1.6. Γραφειοκρατία και αβεβαιότητα εφαρμογής πολιτικών (ΚΑΠ, οικολογικά σχήματα, έλεγχοι)

Οι συχνές αλλαγές πλαισίου, η πολυπλοκότητα των διαδικασιών και η καθυστέρηση πληρωμών οδηγούν σε απώλεια εμπιστοσύνης των παραγωγών και σε δυσκολία προγραμματισμού και διαχείρισης των εκμεταλλεύσεων.

1.7. Καθυστέρηση πληρωμών αγροτών και αλυσιδωτός κίνδυνος στην αγορά αγροεφοδίων

Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος θέτει με ιδιαίτερη έμφαση το ζήτημα των συστηματικών καθυστερήσεων στις πληρωμές που αφορούν τους παραγωγούς, είτε πρόκειται για ενισχύσεις/οφειλές από προγράμματα της ΚΑΠ, είτε για αποζημιώσεις ζημιών, είτε για συναλλαγές της αγοράς (παραλαβές προϊόντων από εμπόρους/μεταποιητές). Οι καθυστερήσεις αυτές οφείλονται σε στρεβλές γραφειοκρατικές διαδικασίες και στην συνεχιζόμενη υποστελέχωση (η οποία παρά την έξοδο από τα μνημόνια δεν θεραπεύεται) και κοστίζουν στη χώρα δυσανάλογα. Για παράδειγμα στην περίπτωση των αποζημιώσεων της εξυγίανσης του ζωικού κεφαλαίου λόγω των εν λόγω καθυστερήσεων η χώρα λαμβάνει μηδενικές επιστροφές από την Ε.Ε. , ενώ την ίδια στιγμή τα κράτη-μέλη επωφελούνται στο μέγιστο βαθμό τους διαθέσιμους πόρους. Οι καθυστερήσεις αυτές στερούν κρίσιμη ρευστότητα από τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις σε περιόδους όπου οι ανάγκες είναι άμεσες (σπορές, καλλιεργητικές φροντίδες, ζωοτροφές, άρδευση). Παράλληλα, το πρόβλημα έχει αλυσιδωτές επιδράσεις στην ύπαιθρο, καθώς η έλλειψη ρευστότητας οδηγεί σε μετακύλιση οφειλών προς τα γεωτεχνικά καταστήματα και τις επιχειρήσεις αγροεφοδίων. Τα καταστήματα αυτά, που αποτελούν κρίκο ζωτικής σημασίας για την εφοδιαστική αλυσίδα της γεωργίας, βρίσκονται αντιμέτωπα με συσσωρευμένες ανεξόφλητες απαιτήσεις, αδυναμία ανανέωσης αποθεμάτων και διογκούμενη πίεση εκ μέρους των προμηθευτών. Ελλείπει άμεσων λύσεων, διαμορφώνεται πραγματικός κίνδυνος οικονομικής κατάρρευσης/χρεωκοπίας πολλών γεωτεχνικών επιχειρήσεων στην περιφέρεια, με διπλό πλήγμα τόσο για την παραγωγή όσο και για την απασχόληση επιστημονικού δυναμικού. Το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. ζητά άμεσα μέτρα: δεσμευτικά χρονοδιαγράμματα πληρωμών, αυτοματοποιημένες διαδικασίες εκκαθάρισης και ειδικά εργαλεία παροχής προσωρινής ρευστότητας/εγγυοδοσίας ώστε να μη “παγώνει” η αγορά αγροεφοδίων.

1.8. Δημογραφική συρρίκνωση της υπαίθρου – αδυναμία προσέλκυσης νέων αγροτών

Το αγροτικό επάγγελμα παραμένει χαμηλής ελκυστικότητας λόγω εισοδηματικής ανασφάλειας, περιορισμένης πρόσβασης σε γη και κεφάλαιο, και ελλιπών υποστηρικτικών δομών (συμβουλές, κατάρτιση, υποδομές).

2. Θέσεις και προτάσεις του ΓΕΩΤ.Ε.Ε.

Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας θεωρεί ότι απαιτείται ένα συνεκτικό, πολυεπίπεδο και άμεσα εφαρμόσιμο πλαίσιο πολιτικών. Προτείνουμε ενδεικτικά:

2.1. Μείωση κόστους παραγωγής με στοχευμένα μέτρα

- Θέσπιση σταθερού, ειδικού αγροτικού τιμολογίου ηλεκτρικής ενέργειας.
- Επιστροφή ΕΦΚ καυσίμων με διαφανή και αυτοματοποιημένο τρόπο.
- Έλεγχος και εποπτεία της αγοράς αγροεφοδίων για αποφυγή αισχροκέρδειας.
- Κίνητρα για ενεργειακές κοινότητες αγροτών και ΑΠΕ σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

2.2. Στοχευμένη δέσμη μέτρων για τη διάσωση και ανασυγκρότηση της κτηνοτροφίας

Το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. θεωρεί ότι η κτηνοτροφία χρειάζεται αυτόνομη, ειδικά σχεδιασμένη πολιτική, με άμεσες παρεμβάσεις επιβίωσης αλλά και δομικά μέτρα ανασυγκρότησης:

- Καταβολή άμεσης ενίσχυσης για την αναπλήρωση του απολεσθέντος λόγω επιζωοτιών ζωικού κεφαλαίου.
- Αναμόρφωση του συστήματος και των διαδικασιών αποζημιώσεων του ζωικού κεφαλαίου ώστε οι κτηνοτρόφοι να αποζημιώνονται εντός τριών μηνών και η χώρα να απολαμβάνει τις επιστροφές που δικαιούται.
- Ανασυγκρότηση των κρατικών Κτηνιατρικών Υπηρεσιών και Υποδομών με χρηστή διαχείριση των εισπραττόμενων τελών υγειονομικών επιθεωρήσεων, ώστε η Κτηνοτροφία να θωρακιστεί έναντι των εξωτικών και των αναδυόμενων νοσημάτων λόγω αυξημένου κινδύνου από τα νοσήματα (γεινίαση με την Τουρκία και κλιματική αλλαγή). Εφαρμογή στην πράξη του Κτηνιάτρου Εκτροφής για τα υπόλοιπα νοσήματα των ζώων (εκτός της λίστας Α και των ζωοανθρωπονόσων) με εξασφάλιση πόρων από τα ενωσιακά ταμεία.
- Άμεση στήριξη κόστους ζωοτροφών και λειτουργίας μονάδων με στοχευμένους μηχανισμούς αντιστάθμισης, ιδίως για ορεινές, νησιωτικές και μειονεκτικές περιοχές.
- Εξασφάλιση βιώσιμων τιμών παραγωγού σε γάλα και κρέας, με διαφάνεια στις συμβάσεις, αυστηρούς ελέγχους ελληνοποιήσεων και ενίσχυση συλλογικών σχημάτων.
- Ενεργειακή θωράκιση κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων μέσω ειδικού τιμολογίου ρεύματος, στήριξης μικρών ΑΠΕ/ενεργειακών κοινοτήτων και κινήτρων εξοικονόμησης ενέργειας.
- Βελτίωση βοσκήσιμων γαιών και διαχείριση νερού με διαχειριστικά σχέδια βοσκοτόπων, έργα πρόσβασης σε νερό και προώθηση κτηνοτροφικών φυτών χαμηλής υδατικής απαίτησης.
- Ενίσχυση κτηνιατρικής θωράκισης και βιοασφάλειας, με επαρκή στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών και στήριξη επενδύσεων που αφορούν την ευζωία.
- Μόνιμο σύστημα γεωτεχνικών-κτηνιατρικών συμβουλών, με έμφαση στη διατροφή, τη γενετική βελτίωση και την ποιότητα των προϊόντων.

2.3. Διαφάνεια στην αλυσίδα των τιμών και ενίσχυση της διαπραγματευτικής δύναμης

- Υποχρεωτική καταγραφή και δημοσιοποίηση τιμών σε κρίσιμα στάδια της εμπορικής αλυσίδας.
- Ενίσχυση συνεταιρισμών/Ομάδων Παραγωγών με φορολογικά και χρηματοδοτικά εργαλεία.
- Αυστηροί έλεγχοι για αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και ελληνοποιήσεις.

2.4. Εθνική στρατηγική προσαρμογής στην κλιματική κρίση

- ❖ Αναβάθμιση του συστήματος γεωργικών ασφαλίσεων, με σύγχρονα εργαλεία διαχείρισης κινδύνου.

- ❖ Επενδύσεις σε ανθεκτικές ποικιλίες/φυλές, αντιχαλαζικά–αντιπαγετικά συστήματα και ψηφιακή γεωργία.
- ❖ Ενίσχυση γεωτεχνικών υπηρεσιών πεδίου για έγκαιρη προειδοποίηση και καθοδήγηση.

2.5. Ολοκληρωμένη διαχείριση νερού και άρδευσης

- Επιτάχυνση έργων εκσυγχρονισμού αρδευτικών δικτύων, με στόχο τη μείωση των απωλειών ύδατος.
- Προώθηση τεχνολογιών εξοικονόμησης νερού (στάγδην, αισθητήρες, τηλεμετρία).
- Περιφερειακά σχέδια διαχείρισης υδάτων σε συνεργασία με ΤΟΕΒ/ΓΟΕΒ και επιστημονικούς φορείς.

2.6. Απλοποίηση διαδικασιών και σταθερότητα κανόνων

- Μείωση γραφειοκρατίας στην ΚΑΠ με καθαρό χρονοδιάγραμμα πληρωμών.
- Λειτουργικό ψηφιακό σύστημα δηλώσεων/ελέγχων με τεχνική υποστήριξη στους παραγωγούς.
- Ενεργός συμμετοχή επιστημονικών φορέων στη διαμόρφωση των εφαρμοστικών κανόνων.

2.7. Στήριξη νέων αγροτών και ανανέωση ανθρώπινου δυναμικού

- Πρόσβαση στη γη μέσω εργαλείων διαχείρισης δημόσιας/αδρανούς γης.
- Χαμηλότοκα χρηματοδοτικά προϊόντα για έναρξη/επέκταση εκμεταλλεύσεων.
- Μονιμοποίηση ολοκληρωμένου συστήματος γεωργικών συμβουλών από πιστοποιημένους γεωτεχνικούς.

3. Κάλεσμα για άμεσο, θεσμικό διάλογο

Το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. τονίζει ότι οι παραπάνω παρεμβάσεις δεν αποτελούν απλές επισημάνσεις. Αντίθετα, είναι αναγκαίες προϋποθέσεις για να παραμείνει ζωντανή η ελληνική γεωργία. Η διατροφική ασφάλεια, η παραγωγική ανασυγκρότηση της υπαίθρου και η ανθεκτικότητα των αγροτικών περιοχών είναι ζητήματα εθνικής σημασίας.

Ζητούμε την άμεση έναρξη δομημένου διαλόγου, με τη συμμετοχή του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, των παραγωγικών φορέων και των Περιφερειών, ώστε να εξειδικευθούν τα μέτρα ανά κλάδο και περιοχή, με σαφές χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.

Ιδίως για την κτηνοτροφία, απαιτείται εθνικό σχέδιο διάσωσης και ανασυγκρότησης, με άμεσα μέτρα ρευστότητας και κόστους, αλλά και μεσοπρόθεσμες παρεμβάσεις που θα αποκαταστήσουν την παραγωγική βάση και την αυτάρκεια της χώρας σε ζωικά προϊόντα.

Το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. παραμένει στη διάθεση της πολιτείας για παραπέρα τεχνική τεκμηρίωση, προτάσεις εφαρμογής και συμμετοχή σε κάθε σχετική επιτροπή ή διαδικασία.

Από το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας